

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота
магістра

з теми: **«ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В
ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ ОСВІТНЬОЇ
ГАЛУЗІ «ДИЗАЙН І ТЕХНОЛОГІЇ»»**

Виконала:
студентка 2 курсу, групи РО1-М20z
спеціальності 013 Початкова освіта
за освітньою програмою Початкова освіта
(заочна форма навчання)
Бабенкова Марина Олегівна

Керівник: **Мєлєксєцева Н. В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри теорії та методик початкової
освіти

Рецензент: **Галаманжук Л. Л.**,
доктор педагогічних наук, професор
кафедри теорії та методик дошкільної
освіти

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ЗМІСТОВИХ ЛІНІЙ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ДИЗАЙН ТА ТЕХНОЛОГІЇ» ЗДОБУВАЧАМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	8
1.1. Специфіка організації вивчення змістових ліній освітньої галузі «Дизайн та технологій» учнів початкової школи.....	8
1.2. Особливості формування предметно-перетворювальної компетентності молодших школярів у сучасній початковій школі.....	23
РОЗДІЛ 2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНО-ПЕРЕТВОРЮВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НА УРОКАХ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ «ДИЗАЙН ТА ТЕХНОЛОГІЇ» УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	52
2.1. Критерії та показники оцінювання сформованості в молодших школярів предметно-перетворювальної компетентності.....	52
2.2. Методика формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти.....	57
2.3 Динаміка формування предметно-перетворювальної компетентності молодших школярів в умовах методичної системи.....	78
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	85

ВСТУП

У XXI ст. з огляду на досягнутий рівень суспільного розвитку і його перспективи сформульовано нові вимоги до специфіки і якості праці людини. Передовсім це пов'язано з технологічною революцією, зокрема з її інформаційним складником, з досягненнями науково-технічного прогресу, які якісно змінюють середовище життєдіяльності сучасної людини. Такі процеси вимагають виховання особистості, яка може брати участь у технологічній, творчій і проектній трудовій діяльності, тобто її праця є предметно-перетворювальною. Високий рівень предметно-перетворювальної компетентності, здатність до ініціативи, творчості й саморозвитку, професіоналізм і конкурентоспроможність є об'єктивними вимогами до особистості як до суб'єкта трудової діяльності.

Важливе місце в цьому процесі посідає технологічна освітня галузь, яка сприяє формуванню в школярів предметно-перетворювальною компетентності на основі системи технологічних знань і вмінь, що є основою для подальшої технологічної діяльності; становленню цілісної особистості, яка має потребу в різних видах розумової та фізичної праці, технологічно важливих якостях, що забезпечують їх самореалізацію, самоствердження й соціалізацію.

Нині технологічна освітня галузь перебуває на етапі якісного розвитку. Її різні змістово-процесуальні аспекти викладено в працях П. Атутова, О. Богатирьова, Г. Гаджиєва, В. Казакевича, О. Кожині, А. Леонтєва, Н. Матяш, В. Муравйова, М. Павлової, Г. Пічугіної, Дж. Пітта, А. Полякова, І. Сасової, В. Симоненко, Ю. Хотунцева, С. Чистякової, Л. Серебряникова, В. Сидоренка, О. Коберника, А. Терещука, В. Бербеця, С. Ящука, В. Тиценка, І. Веремійчика тощо.

Зазначимо, що ці дослідження здебільшого спрямовано на вивчення специфіки викладання цієї галузі в учнів середнього і старшого шкільного віку. На наш погляд, технологічна підготовка молодших школярів на сьогодні є найменш вивченою в дидактиці технологічної освіти.

Актуальність вивчення технологій здобувачами початкової освіти обумовлено низкою чинників, що мають соціально-економічне й особистісне значення. По-перше, соціальним замовленням школи з формування особистості із специфічними якостями і властивостей, сензитивним періодом для вироблення яких є молодший шкільний вік. По-друге, реальними соціально-економічними та політичними умовами в Україні, коли молодші школярі беруть участь у різних галузях технологічної діяльності. З огляду на це в молодшому шкільному віці виявляються актуальними і технологічні компетентності, певний рівень предметно-перетворювальної компетентності й мислення, тобто основи компонентів суб'єктного досвіду особистості в галузі трудової діяльності. По-третє, тим, що стихійність формування предметно-перетворювальних компетентностей та соціалізації особистості спричиняє різні відхилення, зокрема порушення в мотиваційній сфері особистості або присвоєння дитиною антисоціальних ролей. По-четверте, тим позитивним досвідом вітчизняної й зарубіжної школи, який переконливо доводить, що навчання технологій є важливою умовою і засобом усебічного й гармонійного розвитку дитини.

Філософську основу методології дослідження пов'язано з положеннями про визначальну роль трудової діяльності в розвитку суспільства й особистості, згідно з якою людину слід розглядати як активний суб'єкт перетворювальної діяльності, про єдність теорії й практики, про основну роль практики в процесі пізнання; з ученням про діалектичну єдність і закономірності зв'язку процесів навчання, виховання й розвитку з основними елементами соціального життя; з гуманістичним характером сучасної освіти, її зорієнтованістю на гармонійний розвиток особистості. Підґрунтям дослідження є ідеї, викладені в працях і практичній діяльності видатних філософів, педагогів і психологів, з-поміж яких В. Вернадський, М. Каган, Ю. Лотман, О. Леонтьєв, А. Макаренко, С. Рубінштейн, Л. Толстой, К. Ушинський та ін.

Загальнонауковою методологією дослідження є особистісно діяльнісний підхід, що посідає чільне місце в сучасній системі освіти, оскільки відповідає

основним потребам наукового пізнання та розвитку особистості й забезпечує єдність пізнавальних, виховних, розвивальних функцій навчання (А. Берг, Л. Виготський, І. Зимня, М. Каган, О. Леонтьєв, С. Рубінштейн, В. Давидов, П. Гальперін, Г. Щедровицький та ін.).

Вивчення науково-педагогічної літератури й стану сучасної технологічної освіти засвідчує важливість розкриття різнобічних ресурсів уроків інтегрованого курсу «Дизайн і технології» для формування предметно-перетворювальної компетентності школяра. Актуальною й недостатньою розробленістю окресленої проблеми зумовлено вибір теми дослідження – **«Формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології»».**

Об’єкт дослідження: процес формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології».

Предмет дослідження: теорія та методика формування основ предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології»

Мета дослідження: розробити, обґрунтувати та експериментально перевірити методичну систему формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології».

Відповідно до мети, об’єкта, предмета, дослідження сформульовано й розв’язано такі завдання:

- вивчити сутність, зміст і структуру категорії сформованості предметно-технологічної компетентності особистості й сучасного здобувача початкової освіти зокрема;
- розробити зміст предметно-технологічної компетентності;

- розробити методику формування предметно-технологічної компетентності молодших школярів в умовах вивчення освітньої галузі «Дизайн і технології»;
- визначити результативність методичної системи в умовах експериментальної перевірки.

Для розв'язання поставлених завдань було використано теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження.

Практичне значення дослідження полягає в розробленні методики, спрямованої на формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології».

Апробація роботи. Основні положення та результати дослідження апробовані в умовах практичної педагогічної роботи у Клининській гімназії Волочиської міської ради Хмельницької області.

Крім того, апробація та впровадження результатів дослідження здійснювалося шляхом доповідей на: міжнародних, всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференціях, науково-практичних семінарах, круглих столах, присвячені актуальним проблемам становлення та прогресивних течій розвитку початкової освіти. Де висвітлювала наступні аспекти дослідження: формування життєвих компетентностей дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в процесі засвоєння предметно-технологічних навичок, основні напрями формування предметно-технологічних навичок здобувачів початкової освіти, способи формування предметно-технологічних компетентностей здобувачів початкової освіти у інклюзивному середовищі, вплив предметно-технологічних навичок на формування життєвих компетентностей здобувачів початкової освіти, базові здібності дітей дошкільного віку як основа для реалізації предметно-технологічних компетентностей, шляхи формування предметно-технологічних компетентностей здобувачів початкової освіти, комплексні завдання як основа використання міжпредметних зв'язків в процесі навчання молодших школярів,

розвиток конструктивних умінь молодших школярів в контексті реалізації технологічної освітньої галузі в НУШ, розвиток особистості дитини засобами предметно-перетворювальної діяльності: аксіологічний підхід, створення умов дизайнерського проектування дітьми молодшого шкільного віку в просторі НУШ, декоративно-прикладне мистецтво як ефективний засіб формування ціннісного ставлення до традицій українського народу здобувачів початкової освіти.

Публікації. Було опубліковано 3 статті, теми яких «Вплив предметно-технологічних навичок на формування життєвих компетентностей здобувачів початкової освіти» (2020), «Формування життєвих компетентностей дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку в процесі засвоєння предметно-технологічних навичок» (2021), «Зміст предметно-технологічної компетентності здобувачів початкової освіти та її вплив на формування особистості» (2021).

Структура й обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, розміщених на 83 сторінці, списку використаних джерел зі 84 позицій.

ВИСНОВКИ

Дослідження проблеми формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти дало змогу встановити, що умовою ефективної реалізації функцій загальної технологічної освіти, зокрема освітньої галузі «Дизайн і технології» є впровадження відповідно спрямованої методичної системи. На підставі здобутих у процесі дослідної роботи результатів сформульовано такі висновки:

Освітню галузь «Дизайн і технології» розглядаємо як процес систематичної, організованої діяльності, який сприяє формуванню цілісної системи трудових знань, умінь, навичок школяра, отриманню конкретного продукту, здатності у процесі відтворення виробляти матеріальні, духовні блага й послуги, спрямований на розвиток особистісних і психофізіологічних якостей, соціальних мотивів поведінки, ціннісних орієнтацій особистості, виховання позитивного ставлення до праці.

Технологічне виховання учнів початкової школи розуміємо як компонент загальної системи всебічного розвитку особистості учнів, що передбачає насамперед виховання любові до праці, поваги до людей праці; ознайомлення учнів з основами сучасного виробництва; формування у них у процесі праці трудових умінь і навичок, покликання до свідомого вибору професії в майбутньому.

Визначено поняття «предметно-перетворювальна компетентність» як складне новоутворення, здатність особистості інтегровано виконувати інтелектуальні, мовленнєво-творчі, образотворчі, предметно-перетворювальні творчі дії, результатом яких є отримання суб'єктом нового оригінального продукту.

Встановлено, що «формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти» це системно організований процес педагогічних впливів учителя на особистість молодшого школяра, вміло керована творча конструктивна діяльність учителя та учнів, внаслідок якої предметно-перетворювальна компетентність та особистісні якості молодших

школярів набувають нових якісних змін. Для формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти значущими є потенціал розвитку їхньої мотиваційної, інтелектуальної, емоційно-вольової та комунікативної сфер, а також особливості перебігу психологічних процесів у корі головного мозку.

За результатами вивчення змісту навчальних предметів «Літературне читання», «Українська мова», «Образотворче мистецтво», «Трудове навчання» нами визначено їх потенційні можливості для формування конструктивних умінь молодших школярів. Основними чинниками, що сприяють формуванню предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти на заняттях у початковій школі, є зміст навчання, навчально-методичне забезпечення, навчально-пізнавальна діяльність учнів, педагогічна майстерність та креативність вчителя, особистісні якості і творчі здібності молодшого школяра.

З огляду на основні тенденції розвитку загальної та технологічної освіти методологічною основою системи визначено чотири рівні: філософський (положення філософії освіти, теорії технологічної культури суспільства й особистості; культурологічний, аксіологічний, особистісно-орієнтований і системний підходи тощо); загальнопедагогічний (гуманістичні, особистісно орієнтовані та розвивальні концепції, система педагогічних принципів); дидактико-методичний (діяльнісний, компетентнісний і структурно-функціональний підходи, а також комплекс наукових теорій і принципів, що забезпечують функціонування технологічної освіти); упроваджувальний (теорії та документи, що регламентують створення навчально-методичного ресурсу технологічної освіти).

Розроблено методику формування основ предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в умовах ЗЗСО. З'ясовано, що технологічні вміння полягають у здатності виконувати дизайнерсько-технологічну діяльність і передбачають розумові та практичні дії, підпорядковані мотиву цієї діяльності. У структурні технологічних умінь слід

розглядати не тільки конкретно-трудові вміння, а й знання, якими обґрунтовано ці вміння.

У результаті експертного оцінювання динаміки формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти зафіксовано підвищення показників, що засвідчує дієвість експериментальної методичної системи.

Така динаміка підтверджує педагогічну доцільність упровадження експериментальної системи формування предметно-перетворювальної компетентності здобувачів початкової освіти в процесі реалізації змістових ліній освітньої галузі «Дизайн і технології».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьев Б. Г. Развитие детей в процессе начального обучения и воспитания. *Проблемы обучения и воспитания в начальной школе*. Москва : Учпедгиз, 1960. С. 24-31.
2. Божович Л.И. Личность и ее формирование в детском возрасте. Москва : Просвещение, 1968. 463 с/
3. Бойко А. М. Виховання людини: нове і вічне : методолого-теоретичний і практичний коментар, статті, виступи, рецензії. Полтава : Техсервіс, 2006. 568 с.
4. Борин Г. В. Обдарована дитина: психолого-педагогічний аспект підготовки майбутнього педагога. *Освітній простір України*. 2016. Вип. 8. С.34-39.
5. Венгер А. Л. Психологическое обследование младших школьников. Москва : Владос-пресс, 2006. 160 с.
6. Выготский Л. С. Педагогическая психология. Москва, 1991. 479 с.
7. Гавриш Н. В. Проблема взаємозв'язку словесної творчості дошкільників з різними видами художньої діяльності. *Наука і освіта*. 2002. № 1. С. 107-111.
8. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят : навч. метод. посіб. Київ : Шкільний світ ; Вид. Л. Галіцина, 2006. 119 с.
9. Гільберт Т.Г., Тарнавська С., Грубіян Л., Павич Н. Я досліджую світ підруч. для 3 кл. закл. загал. середн. освіти : у 2 ч.. Ч.2. Київ : Генеза, 2020. 160 с.
10. Гільберт Т.Г., Тарнавська С., Грубіян Л., Павич Н.Я досліджую світ підруч. для 3 кл. закл. загал. середн. освіти : у 2 ч.. Ч.1. Київ : Генеза, 2020. 160 с.
11. Гільберт Т.Г., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ підруч. для 2 кл. закл. загал. середн. освіти у 2 ч.Ч.1. Київ : Генеза, 2019. 144 с.
12. Гільберт Т.Г., Тарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ підруч. для 2

- кл. закл. загал. середн. освіти у 2 ч. Ч.2. Київ : Генеза, 2019. 144 с.
13. Гільберт Т.Г., Гарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ підруч. для 4 кл. закл. загал. середн. освіти у 2 ч. Ч.2. Київ : Генеза, 2021. 160 с.
  14. Гільберт Т.Г., Гарнавська С., Павич Н. Я досліджую світ підруч. для 4 кл. закл. загал. середн. освіти у 2 ч. Ч.1. Київ : Генеза, 2021. 160 с.
  15. Гнатюк Т. Е. Формирование готовности преподавателей гуманитарных дисциплин военных вузов к эффективному осуществлению педагогической деятельности : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. СПб., 2002. 22 с.
  16. Гуркова Т. Змістова складова створення сучасного освітнього середовища в НУШ. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. Вип. 4, 2020. с.17-25.
  17. Давыдов В. В., Слободчиков В. И., Цукерман Г. А. Младший школьник как субъект учебной деятельности. *Вопросы психологии*. 1992. № 3-4. С. 14-19.
  18. Державний стандарт початкової загальної освіти
URL:<http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/derj-stand>
  19. Детская психология : учеб. пособие / под ред. Я. Л. Коломинского, Е. А. Панько. Минск, 1988. 400 с.
  20. Дистанційне навчання: психологічні засади : монографія / [М. Л. Смульсон, Ю. І. Машбиць, М. І. Жалдак та ін.] ; за ред. М. Л. Смульсон. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 321 с.
  21. Дубасенюк О. А. Компетентнісний підхід у професійній підготовці вчителя. Формування естетичної компетентності особистості засобами народознавства : зб. наук, праць молодих дослідників / [за заг. ред.: О. С. Березюк, Л. О. Глазуновой]. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2010. С. 10-16.
  22. Дубровина И.В. К вопросу о специфичности способностей младших школьников. *Вопросы психологии способностей*. Москва : Педагогика, 1973. С. 60–89.
  23. Жлудько В. М. Формування готовності майбутніх учителів до навчання

- ігрового дизайну учнів початкових класів : дис. канд. пед. наук : 13.00.04; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. Чернігів, 2015. 343 с.
24. Запорожец А. В. Восприятие и действие Москва : Педагогика, 1967. 323 с.
  25. Захарова А.В. Шакенова Л.Х. Учебное сотрудничество как фактор формирования самооценки школьника. *Новые исследования в психологии и возрастной физиологии*. 1990. № 2. С. 41–44.
  26. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2009. 511 с.
  27. Кононюк А., Головата О. Умійко. Альбом-посібник з дизайну та технологій. 1 клас. Київ : Підручники і посібники, 2020. 80 с.
  28. Кононюк А., Головата О. Умійко. Альбом-посібник з дизайну та технологій. 2 клас. Київ : Підручники і посібники, 2020. 80 с.
  29. Кононюк А., Головата О. Умійко. Альбом-посібник з дизайну та технологій. 3 клас. Київ : Підручники і посібники, 2020. 80 с.
  30. Концепція Нової Української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
  31. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / під ред. Л.М. Проколієнко ; упор. В.В. Андрієвська, Г.О. Балл, О.Т. Губко, О.В. Проскура. К. : Рад. шк., 1989. 608 с.
  32. Кочерга О. В. Розвиток творчих здібностей дитини. Київ : Навч. посіб., 1998. 79 с.
  33. Криворучко Ю.М. Формування готовності майбутнього вчителя до розвитку художньо-творчих здібностей молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Чернігів, 2010. 21 с.
  34. Кудрявцев Т. В. Психология технического мышления. Москва : Педагогика, 1975. 303 с.
  35. Літковець О. Д. Формування художньо-мовленевої діяльності дітей-шестирічок на уроках художньої праці. *Оновлення змісту, форм та*

методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць: Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне: РДГУ, 2001. Вип.14. С. 63-66.

36. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. Москва. : Политиздат, 1975. 304 с.
37. Лихачев Б. Т. Педагогика : Курс лекцій. Москва: Юрайт, 1998. 464 с.
38. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: Навчальний посібник. Київ: Видавничий дім «Слово», 2009. 172 с.
39. Малиновська Л. П. Методика формування дизайнерського мислення на уроках образотворчого мистецтва в початкових класах (зміст і форми). Тернопіль : Знання, 1994. 24 с.
40. Матюшкин А. М. Проблемные ситуации в обучении. Москва : Педагогика, 1972. 208 с.
41. Милерян Е. А. Психология формирования общетрудовых политехнических учений. Москва : Педагогика, 1973. 300 с.
42. Миронов А.И. Критические периоды детства. М. : Знание, 1979. 96 с.
43. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка.. Київ : Гранма, 1999. 350 с.
44. Моляко В. А. Психология конструкторской деятельности. Москва: Машиностроение, 1983. 132 с.
45. Моляко В. А. Психологічна готовність до творчої праці. Київ : Рад. школа, 1989. 48 с.
46. Моляко В. О. Психологія творчості нова парадигма дослідження конструктивної діяльності. *Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні*. Харків : ОВС, 2002. Ч. 1. С. 481.
47. Моляко В.А. Творческая конструкторология (пролегомены). Киев : Освіта України, 2007. 387 с.
48. Музиченко С.А. Продуктивність праці, соціально-економічна сутність категорії. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. №6. С. 24-28.
49. Навчальні програми для початкової школи [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna->

serednya/pochatkova- shkola. (дата звернення: 22.11.2021)

50. Науменко Г. М. Тайны сознания. Путь к здоровью. Москва : Алетея, 2002. 584 с.
51. Нестеренко В.В. Теоретико-методологічні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти в системі заочного навчання : монографія. Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2012. 399 с.
52. Нова українська школа : poradnik для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
53. Новий Освітній Простір. Рекомендації. URL: <http://www.dfrf.minregion.gov.ua>
54. Новий тлумачний словник української мови : у 4-х т. / Уклад. : В. В. Яременко, О. М. Сліпушко. К. : Аконті, 1999. Т. 3. 927 с.
55. Оршанський Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій у процесі творчої художньо-трудової діяльності : монографія. Дрогобич: РВВ ДДПУ, 2014.
56. Осипова Т. Ю. Стан підготовленості майбутніх педагогів-організаторів до професійної діяльності в загальноосвітніх закладах: констатувальний етап. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 1 (126). Серія: Педагогіка. Одеса, 2019.
57. Павлик О.Ю. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх перекладачів до використання офіційно-ділового мовлення : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2004. 19 с.
58. Парамонова Л. А. Особенности поисковой деятельности детей в конструировании. *Содержание и методы умственного воспитания дошкольников* / под ред. Н. Н. Поддьякова. М. : Педагогика, 1980. С. 162-174.
59. Поддьяков Н. Н. Сенсорное воспитание ребенка в процессе конструктивной деятельности. *Теория и практика сенсорного воспитания в детском саду* / под ред. А. П. Усовой. Н. П. Сакулиной. Москва :

- Просвещение, 1965. С. 73-99.
60. Попович О. М. Підготовка майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку : автореф. дис. ... к-та педагог. наук. Тернопіль, 2017. 21 с.
  61. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації освітнього простору Нової української школи: Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 № 283. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogoprostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>.
  62. Прокопьева З. И. Воспитание учащихся на уроках обслуживающего труда. Москва : Просвещение, 1980. 96 с.
  63. Реброва О. Є., Пань Сінюй. Сутність та структура підготовленості бакалаврів музичного мистецтва до формування аудіальної культури школярів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Випуск 4 (123). Серія: Педагогіка. Одеса, 2018. С. 68-73.
  64. Роменець В. А. Психологія творчості : [навч. посіб.]. Київ : Либідь, 2004. 288 с.
  65. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии : [учеб. пособие для студ. вузов, обучающихся по направлению и спец. психологии. СПб. : Питер, 2005. 705 с.
  66. Сакулина Н. П. Изобразительная деятельность в детском саду : пособие для воспитателей. М. : Просвещение, 1973. 268 с.
  67. Словарь русского языка : в 4 т. / под ред. А. П. Евгеньевой. М. : Русский язык, 1983. 486 с.
  68. Сотська Г. І. Підготовка майбутнього вчителя образотворчого мистецтва до навчання учнів основної школи художнього конструювання : автореф. дис... канд. пед. наук / Г. І. Сотська; АПН України. Ін-т пед. освіти і освіти дорос. Київ, 2008. 20 с.
  69. Стандарт вищої освіти України :URL :

<http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/proekti-standartiv-vishhoyi-osviti.html> (дата звернення: 22.11.2021)

70. Степанский В.И. Свойство субъективности как предпосылка личностной формы общения. *Вопросы психологии*. 1991. № 5. С. 98–103.
71. Стешенко В.В. Система компетенцій в освітньо-професійній програмі підготовки вчителя технологій. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 13. Проблеми трудової і професійної підготовки : зб. Наукових праць. К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2011. Вип. 6. С. 190-195.
72. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям. Київ : Рад. школа, 1972. 244 с.
73. Тарасенко Г. С. Естетико-екологічна культура вчителя як особистісний і педагогічний феномен. *Педагогіка і психологія*. 1996. № 1. С. 141-150.
74. Тименко В. П. Теоретичні і методичні основи формування конструктивних умінь в учнів початкових класів : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02 «Теорія та методика трудового навчання». Київ, 2010. 520 с.
75. Тименко В.П. Ігродизайн обдарованої дитини: визрівання емоцій і почуттів особистості: монографія. Київ: Вид-во ІОД, 2009. 250 с.
76. Типові освітні програми для 1-2 класів НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2019/11/1-2-dodatki.pdf>
77. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Savchenko.pdf>
78. Типові освітні програми для 3-4 класів НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>
79. Ткаченко І. Г. Трудове виховання старшокласників. Київ : Рад. шк., 1971. 144 с.

80. Цына Ю. А. Педагогическое обоснование системы общетрудовых знаний и умений учащихся 4-6 классов : дис. канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 1987. 208 с.
81. Чусова О. М. Діагностика підготовленості майбутніх соціальних педагогів до роботи з молодшими школярами девіантної поведінки. *Наука і освіта*. 2014. № 3. С. 199-204.
82. Якиманская И. С. Разработка технологии личностно-ориентированного обучения. *Вопросы психологи*. – 1985. – №2. – С. 31.
83. Якиманская И. С. Технология личностно-ориентированного обучения в современной школе. Минск : Сентябрь, 2000. 176 с.
84. Якса Н.В. Основи педагогічних знань: Навч. посіб. К., 2007. 358 с.